

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН ГАЗАР

БАТЛАВ.
НИЙСЛЭЛИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН
ГАЗРЫН ДАРГА П.БАТХҮЛЭГ

2017 оны 12 сарын 25 өдөр

1116128632

НИЙСЛЭЛИЙН ХҮН АМЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ, АЖИЛЛАХ ХҮЧНИЙ 2020 ОН ХҮРТЭЛХ СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Улаанбаатар хот

УДИРТГАЛ

Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагчийн 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр болон Нийслэлийн эдийн засаг, нийгмийг 2017 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд хөдөлмөр эрхлэлтийн чиглэлээр тусгагдсан зорилтын хүрээнд Нийслэлийн Хөдөлмөр эрхлэлтийн газрын даргын 2017 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдрийн А/40 дүгээр тушаалаар “Нийслэлийн хүн амын хөдөлмөр эрхлэлт, ажиллах хүчний 2020 он хүртэлх стратеги төлөвлөгөө боловсруулах Ажлын хэсэг” байгуулагдсан.

Нийслэлийн хэмжээнд хөдөлмөрийн зах зээлийн идэвхитэй бодлогыг үе шаттай хэрэгжүүлж, нийслэлийн хүн амын ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийг тэнцвэржүүлэх, зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг төлөвшүүлэх, иргэдийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх зорилгоор Олон улсын Хөдөлмөрийн байгууллагын чиг хандлага болон Монгол улсын хөгжлийн бодлогын баримт бичгүүдтэй уялдуулан “Нийслэлийн хүн амын хөдөлмөр эрхлэлт, ажиллах хүчний 2020 он хүртэлх стратеги төлөвлөгөө”-г боловсрууллаа.

Ажиллах хүчний судалгааны 2016 оны 4 дүгээр улирлын дүнгээр улсын хэмжээнд ажиллах хүч буюу 15, түүнээс дээш насны эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам 1239.8 мянга болж, 659.7 (53.2%) мянга нь эрэгтэй, 580.1 (46.8%) мянга нь эмэгтэйчүүд байна. Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 698.9 (56.4%) мянга нь хот, суурин газарт, 540.9 (43.6%) мянга нь хөдөө орон нутагт амьдарч байна. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин (АХОТ) 2016 оны 4 дүгээр улиралд улсын хэмжээнд 60.4 хувь, хотод 52.9 хувь, хөдөөд 73.7 хувь байна. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2016 оны 4 дүгээр улиралд өмнөх улирлаас 1.2 пунктээр, өмнөх оны мөн үеэс 0.1 пунктээр буурсан байна. Ажиллагчид өмнөх оны мөн үеэс 65.2 (6.1%) мянгаар, ажилгүй иргэд 10.5 (10.9%) мянгаар, эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам 52.6 (6.9%) мянгаар өссөн байна.

15, түүнээс дээш насны нийт хүн амын 814.1 (39.6%) мянга нь эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам ба 40.0 хувь нь эрэгтэйчүүд, 60.0 хувь нь эмэгтэйчүүд байна.

Эдийн засгийн идэвхгүй нийт хүн амын 257.6 (31.6%) мянга нь тэтгэврийнхэн болон өндөр настан, 223.5 (27.5%) мянга нь суралцагчид, 99.9 (12.3%) мянга нь хүүхэд асарсан, 72.4 (8.9%) мянга нь гэрийн ажилтай, 59.8 (7.3%) мянга нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд байна.

Судалгааны дүнгээр 2016 оны 4 дүгээр улиралд улсын хэмжээнд ажилгүй иргэд 107.0 мянга болж, 67.0 (62.6%) мянга нь эрэгтэйчүүд, 40.0 (37.4%) мянга нь эмэгтэйчүүд байна. Улсын хэмжээнд ажилгүйдлийн түвшин 2016 оны 4 дүгээр улиралд 8.6 хувь болж, өмнөх оны мөн үеэс 0.3 пунктээр өсч, өмнөх улирлаас 0.8 пунктээр буурсан байна.

Энэхүү стратеги төлөвлөгөө нь нийслэлийн иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн өнөөгийн байдал, тэдэнд үзүүлж буй төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмж, шийдвэрлэвэл зохих асуудлуудыг тодорхойлон үр дүнд чиглэсэн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх, хөдөлмөр эрхлэлт, боловсролын байгууллагууд хоорондын уялдаа холбоог сайжруулахад бодит үүрэг гүйцэтгэнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОН НИЙСЛЭЛ УЛААНБААТАР ХОТЫН ХӨГЖЛИЙН
БОДЛОГЫН ЧИГ ХАНДЛАГА, УЯЛДАА ХОЛБОО

Монгол улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал 2030:

№	Зорилт	Үйл ажиллагаа
2.2. Нийгмийн тогтвортой хөгжил		
2.2.1. Хүртээмжтэй өсөлт ба нийгмийн тэгш байдал:		
1	Зорилт1 Ядуурлын бүх төрлийг эцэс болгоно.	<p>I үе шат (2016-2020): Ядуурлыг бууруулах хөтөлбөр хэрэгжүүлж, нийгмийн халамжийг зорилтот бүлэгт чиглүүлж, иргэдийг мэргэжлийн сургалтад хамруулан, хөдөлмөр эрхлэх нөхцөлийг бүрдүүлж, ядуурлын түвшинг 18 хувь хүртэл бууруулах.</p> <p>II үе шат (2021-2025): Иргэдийг мэргэжлийн сургалтад хамруулан тогтвортой ажил, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, ядуурлын түвшинг нэг оронтой тоонд хүртэл бууруулж, нийгмийн дундаж давхаргыг өргөжүүлэх.</p> <p>III үе шат (2026-2030): Бүтээмжтэй, зохистой ажлын байр бий болгох, аж ахуй эрхлэх, бүтээлч байдлыг хөхиүлэн дэмжиж, санхүүгийн үйлчилгээг хүртээмжтэй болгон, бичил, жижиг, дунд бизнесийг дэмжих замаар ядуурлын бүх төрлийг эцэс болгож, нийгмийн дундаж давхаргын хүн амд эзлэх хувийг 80 хувьд хүргэх.</p>
2	Зорилт 2.Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, зохистой хөдөлмөр, хувийн бизнес эрхлэх мэдлэг, ур чадвартай залуу үеийг төлөвшүүлж, ажилгүйдлийн түвшинг бууруулна.	<p>I үе шат (2016-2020): Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, хөдөлмөрийн насны хүн амын эдийн засгийн идэвхтэй байдлыг 66 хувьд, ажилгүйдлийн түвшинг 6 хувьд хүргэх, хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэр, дэд бүтцийн томоохон төслүүдийн хөдөлмөрийн хэрэгцээ, зах зээлийн эрэлтэд нийцүүлэн мэргэжлийн ажилчдыг бэлтгэх, төгсөгчид ажлын байрыг өөрөө бий болгоход чиглэсэн мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үйл ажиллагааг дэмжих, албан бус хөдөлмөр эрхлэлтийн бүртгэл, мэдээллийг сайжруулах, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхэд 100 тэрбумаас доошгүй төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх.</p> <p>II үе шат (2021-2025): Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, хөдөлмөрийн насны хүн амын эдийн засгийн идэвхтэй байдлыг 68 хувьд, ажилгүйдлийн түвшинг 4 хувьд хүргэх, зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийн хэмжээг 200 тэрбумаас доошгүй төгрөгт хүргэх.</p> <p>III үе шат (2026-2030): Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, хөдөлмөрийн насны хүн амын эдийн засгийн идэвхтэй</p>

		байдлыг 70 хувьд, ажилгүйдлийн түвшинг 3 хувьд хүргэх, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сангийн хөрөнгийн хэмжээг 300 тэрбумаас доошгүй төгрөгт хүргэх.
2.2.3. Мэдлэгт суурилсан нийгэм ба ур чадвар бүхий Монгол хүн		
3	Зорилт тэргүүлэх нийцүүлэн боловсрол, тогтолцоог болгож, мэргэжлийн чадвар эзэмшүүлнэ.	3. Хөгжлийн чиглэлүүдэд мэргэжлийн сургалтын боловсронгуй төгсөгчдөд өндөр ур чадвар эзэмшүүлнэ. I үе шат (2016-2020): Нийгмийн түншлэл дээр үндэслэн мэргэжлийн боловсрол, сургалтын багшлах боловсон хүчнийг чадваржуулж, техникийн баазыг өргөжүүлж, суралцагчдын тоог 60.0 мянгад хүргэх. II үе шат (2021-2025): Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын эрэлтэд нийцсэн тогтолцоог төлөвшүүлж, суралцагчдын тоог нэмэгдүүлэх. III үе шат (2026-2030): Үндэсний ажиллах хүчний хэрэгцээг мэргэжлийн өндөр ур чадвартай ажиллах хүчнээр бүрэн хангах.
4	Зорилт хөгжлийн хангахад боловсролын хөгжүүлж, боловсролын боловсронгуй болгоно.	4. Тогтвортой зорилгыг чиглэсэн дээд тогтолцоог насан туршийн тогтолцоог боловсронгуй болгоно. III үе шат (2026-2030): Олон улсын хөдөлмөрийн зах зээлд хүлээн зөвшөөрөгдөхүйц мэдлэг, ур чадвартай төгсөгчдийг бэлтгэн гаргадаг дээд боловсролын тогтолцоотой болсон байх.

Төрөөс хөдөлмөр эрхлэлтийн талаар баримтлах бодлого:

№	Зорилт	Үйл ажиллагаа
1	4.1. Хөдөлмөр эрхлэлтийг хөгжлийн бодлогын үндэс болгох замаар зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, ядуурлын түвшинг бууруулах зорилт	4.1.1. сургалт, сурталчилгааны олон талт хэлбэрийг ашиглаж, зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийн талаарх ойлголт, хандлагыг дээшлүүлэх; 4.1.2. хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээлэл, судалгаанд үндэслэн зохистой хөдөлмөр эрхлэлт, хөгжлийн уялдааг хангасан бодлого боловсруулах, хэрэгжүүлэх чадавхийг бэхжүүлэх; 4.1.3. хөрөнгө оруулалт болон зээл, зээлийн батлан даалт, санхүүгийн түрээс, дэмжлэгтэй холбогдсон арга хэмжээг бүсчилэн ялгавартай хэрэгжүүлэх замаар алслагдсан болон эдийн засгийн сул хөгжилтэй бүс, орон нутагт зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх; 4.1.4. бүс, орон нутаг, эдийн засгийн салбарт ажиллах хүчний төлөвлөлт, зохицуулалтыг сайжруулах; 4.1.5. хөдөлмөрийн хүмүүжлийг бүх шатны боловсролын байгууллагаар дамжуулан олгож, ажил, мэргэжлийн зөв хандлагыг төлөвшүүлэх; 4.1.6. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөрийн зах зээл дэх тэгш оролцоог хангах, зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг

		<p>нэмэгдүүлэх чиглэлээр төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх;</p> <p>4.1.7. гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн авах, гадаад иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн асуудлыг хүн амын аюулгүй байдлыг хангах болон мэргэжлийн өндөр ур чадвар, технологийг хөдөлмөрийн зах зээлд нутагшуулах бодлоготой уялдуулах.</p>
2	<p>4.2. Хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээ, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээний хүртээмж, чанар, үр ашгийг дээшлүүлж, тогтвортой хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх зорилт</p>	<p>4.2.1. хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээг олон улсын жишигт нийцүүлж, хамрах хүрээг өргөжүүлэн хүртээмж, чанар, үр ашгийг нь дээшлүүлэх;</p> <p>4.2.2. ажиллах хүчний шингээлт ихтэй салбарыг татвар, зээл, хөрөнгө оруулалтын бодлогоор дэмжиж, тогтвортой хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх;</p> <p>4.2.3. хүний нөөцийн бодлогын эрх зүйн орчныг сайжруулах замаар ажиллах хүчний мэргэжлийн ур чадварыг нь тасралтгүй хөгжүүлэх;</p> <p>4.2.4. бараа, ажил, үйлчилгээний худалдан авалтыг үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжихэд чиглүүлж, гадаадын зээл, тусламж, улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл, хөтөлбөрийн сонгон шалгаруулалтад зохистой ажлын байрыг бий болгох, ажлын байрыг тогтвортой хадгалах нөхцөлийг харгалзах тогтолцоог бүрдүүлэх;</p> <p>4.2.5. экспортын барааны татварыг буцаан олгох, импортын барааны гаалийн татварыг нэмэгдүүлэх, бараа, ажил, үйлчилгээг нь худалдан авах, мега төслүүдэд туслан гүйцэтгэгчээр ажиллуулах, даатгалд хамруулах зэрэг арга замаар жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих;</p> <p>4.2.6. эдийн засгийн хүндрэлийн үед татвар, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн өрийн хуримтлагдсан хугацаа, ажилтны тоог харгалзан хөнгөлөлт, чөлөөлөлт үзүүлэх замаар ажил олгогчид ажлын байраа тогтвортой хадгалахад нь дэмжлэг үзүүлэх;</p> <p>4.2.7. хувиараа болон бичил үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэх иргэдийн санаачилгыг зээл, зээлийн батлан даалт, санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэх замаар дэмжих эрх зүйн таатай орчныг бүрдүүлж чадавхжуулах;</p> <p>4.2.8. хөдөлмөрийн зах зээл дэх ногоон ажлын байрны үнэлэмжийг дээшлүүлж эрэлт, нийлүүлэлтийг дэмжих;</p> <p>4.2.9. экспортын болон өндөр технологийн үйлдвэрлэлд хөрөнгө оруулах замаар ногоон ажлын байр олноор бий болгох;</p> <p>4.2.10. бүтээн байгуулалтын төсөл, хөтөлбөрийг орон нутгийн хөгжил, хүн амын хөдөлмөр эрхлэх боломж, нөхцөлийг нэмэгдүүлэхэд эерэгээр нөлөөлөхөөр зохион</p>

		байгуулж, хэрэгжилт, хяналтыг сайжруулах; 4.2.11. ажиллах хүчний бүс, орон нутаг, эдийн засгийн салбар, ажил, мэргэжил хооронд дотоод шилжих хөдөлгөөнийг уян хатан, оновчтой зохицуулах замаар ажиллах хүчний нөөцийг үр дүнтэй ашиглах.
3	4.3. Иргэний мэргэжлийн ур чадварыг хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцүүлэн тасралтгүй хөгжүүлэх замаар боловсролын түвшингээс хамааралтай ажилгүйдлыг бууруулах зорилт	4.3.1. эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоог нэмэгдүүлэх зорилгоор дээд болон техник, мэргэжлийн боловсрол олгох сургалтын хөтөлбөрийн агуулгыг хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтээр тодорхойлж, үр дүнг төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшингээр тооцдог болох; 4.3.2. хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, хэрэгцээ, ажил олгогчийн захиалгад нийцүүлэн гадаад улсад мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх, мэргэжлийн ур чадвар, боловсрол эзэмшүүлэх ажлыг зохион байгуулах; 4.3.3. оюутан, сурагчдыг хөдөлмөрийн зах зээлд бэлтгэх дадлагын бүх хэлбэрийг дэмжих тогтолцоог бий болгох; 4.3.4. төгсөгчид ажлын байрыг өөрөө бий болгоход чиглэсэн мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үйл ажиллагааг дэмжих; 4.3.5. оюутан, сурагчдад аж ахуй эрхлэх ур чадвар эзэмшүүлж, ажлын байр бий болгох санаачилгыг дэмжих; 4.3.6. хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд тулгуурлан сургалтын байгууллагыг бүсчлэн зохион байгуулж, сургалт, үнэлгээний тогтолцоог боловсронгуй болгох, дадлагын чанарыг сайжруулах замаар мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үйлчилгээг чанаржуулах; 4.3.7. ажилгүй иргэдэд мэргэжлийн ур чадвар эзэмшүүлэх, давтан сургах, хөгжүүлэх замаар боловсролын түвшингээс хамааралтай ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах; 4.3.8. цэргийн хугацаат албан хаагчдыг энх цагийн бүтээн байгуулалтад оролцуулж, мэргэжлийн ур чадвар эзэмшүүлэх, дадлагажуулах замаар хөдөлмөрийн зах зээлд бэлтгэх; 4.3.9. гадаад улсад хөдөлмөр эрхэлж байгаа монгол иргэдийн эрхийг хамгаалж, гадаадын өндөр хөгжилтэй оронд мэргэжил, ур чадвараа дээшлүүлэх боломж, нөхцөлийг бүрдүүлэх.
4	4.4. Ажлын гүйцэтгэл, үр дүнд суурилсан хөдөлмөрийн хөлс, урамшууллын оновчтой тогтолцоог бүрдүүлэх замаар хөдөлмөрийн бүтээмж, үнэлэмжийг дээшлүүлэх зорилт	4.4.1. ажлын гүйцэтгэл, үр дүнд суурилсан хөдөлмөрийн хөлс, урамшууллын оновчтой тогтолцоог бий болгож, хүн амын хөдөлмөр эрхлэх хүсэл, сонирхлыг идэвхжүүлэх; 4.4.2. ажил, мэргэжлийн үндэсний ангиллыг нэг мөр болгон хөдөлмөрийн хөлс, урамшууллын үнэлгээтэй уялдуулах замаар хөдөлмөрийн үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажилтны хөдөлмөрийн зах зээлд өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх; 4.4.3. дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд хөдөлмөрийн хөлс,

		түүнтэй адилтгах орлогын эзлэх хувийг нэмэгдүүлж, эдийн засгийн өсөлтийн үр шимийг баялаг бүтээгчид тэгш хүртэх боломжийг бүрдүүлэх; 4.4.4. үйлдвэржилт, шинжлэх ухаан, технологийн дэвшил, инноваци болон хөдөлмөрийн сахилга бат, ухамсраар дамжуулан хөдөлмөрийн бүтээмжийг дээшлүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх.
5	4.5. Хөдөлмөрийн харилцааны эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгож олон улсын жишигт нийцүүлэх зорилт	<p>4.5.1. хөдөлмөрийн харилцааны хамрах хүрээг өргөжүүлж, ажилтны хөдөлмөр эрхлэлтийн тогтвортой түвшин, нийгмийн хамгааллыг сайжруулах чиглэлээр эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох;</p> <p>4.5.2. төр, хувийн хэвшил, нийгмийн түншлэлд тулгуурласан хөдөлмөрийн хяналтыг сайжруулах замаар ажил олгогч, ажилтны нийгмийн хариуцлагыг дээшлүүлэх;</p> <p>4.5.3. хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйтай холбогдсон хууль тогтоомж, стандартыг олон улсын жишигт нийцүүлж чадавхийг бэхжүүлэх, урьдчилан сэргийлэх зан үйлийг төлөвшүүлэх зэргээр үйлдвэрлэлийн осол, гэмтлийн тохиолдлыг бууруулах;</p> <p>4.5.4. хөдөлмөр эрхлэлтийн даатгалыг шинээр бий болгож, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн тогтолцоог боловсронгуй болгох;</p> <p>4.5.5. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөдөлмөрийн чадварт тохирох техник, тоног төхөөрөмж бүхий ажлын байрыг эрх зүйн зохицуулалтаар дэмжих;</p> <p>4.5.6. хөдөлмөрийн насны иргэдийн бүртгэлийг цахим хэлбэрт шилжүүлж, мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоог сайжруулах.</p>

Монгол улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр:

№	Зорилт	Үйл ажиллагаа
1	3.2.Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын салбарын хүрээнд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:	<p>3.2.17.Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагч ажил, мэргэжлээ сонгох, суралцах сургуулиа сонгох, элсэн суралцах бэлтгэлийг хангах талаар ажил мэргэжлийн зөвлөгөө үзүүлдэг үйлчилгээг бий болгоно.</p> <p>3.2.18.Төрийн өмчит их, дээд сургууль, коллежийг хувьчлахгүй. Дээд боловсролын эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгож, төрийн их, дээд сургуулийн бие даасан байдлыг нь хангах, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, хэрэгцээг баримжаалсан мэргэжилтэн бэлтгэх, стандартад суурилсан чанарын хяналтын бодлого, төлөвлөлтийг хэрэгжүүлэх, судалгаанд суурилсан их</p>

		<p>сургуулийг хөгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.</p> <p>3.2.26.Оюутанд суралцах хугацаандаа цагийн ажил, хөдөлмөр эрхлэх боломжийг бий болгох “Орлоготой оюутан” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.</p>
2	<p>3.3.Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, нийгмийн хамгааллыг сайжруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:</p> <p>Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн ур чадвар, мэргэжилтэй ажилтны тоог нэмэгдүүлэх замаар хүн амын орлогыг дээшлүүлэн дундаж давхаргын хүрээг нэмэгдүүлж, иргэдийн нийгмийн хамгааллыг сайжруулна.</p>	<p>3.3.1.Монгол хүний үнэ цэнэ, үнэлэмж, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх бодлогыг бүх салбарт баримтална.</p> <p>3.3.3.Хүн амын төвлөрлийг сааруулж, бүсчилсэн хөгжлийг дэмжихэд чиглэсэн хөдөлмөр эрхлэлтийн бодлого хэрэгжүүлж, орон нутгийн санаачилгыг дэмжинэ.</p> <p>3.3.4.Хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгаанд үндэслэн хөдөлмөрийн эрэлт, ур чадвар, мэргэшлийн хэрэгцээнд нийцсэн мэргэжилтэй ажилтныг бэлтгэх тогтолцоог хөгжүүлнэ.</p> <p>3.3.5.Ажил олгогчийг ажлын байраа хадгалах, өндөр техник, технологи ашигладаг ажлын байраа нэмэгдүүлэхэд төрөөс бодлогоор дэмжинэ.</p> <p>3.3.6.Монгол залуусаа сургаж дадлагажуулан ажлын байраар хангаж, гадаадаас авдаг ажиллагчдын тоог 50-аас дээш хувиар бууруулна.</p> <p>3.3.7.Өндөр технологийн 2000 энтрепренёр мэргэжилтнийг бэлтгэнэ.</p> <p>3.3.8.Үйлдвэрлэлийн салбарын ажиллах хүчнийг бэлтгэх, давтан сургах тогтолцоог хөгжүүлнэ.</p> <p>3.3.9.Мэргэжлийн боловсрол сургалтын төвүүдийг хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.</p> <p>3.3.10.Мэргэжлийн боловсролын салбарын удирдах ажилтан, багш сурган хүмүүжүүлэгчдийг чадваржуулах, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад тогтмол хамруулна.</p> <p>3.3.30.Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд сурах, хөгжих үйлчилгээ үзүүлэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг ажлын байраар хангасан аж ахуйн нэгж, байгууллагад дэмжлэг үзүүлнэ.</p>
3	<p>3.4.Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн</p>	<p>3.4.8.Шинээр сургууль төгссөн залуучуудыг байнгын</p>

	<p>чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:</p> <p>Монгол гэр бүлийн үнэт зүйлсийг бэхжүүлж, бат бөх хариуцлагатай гэр бүлийг дэмжин, хүүхдийн эрхийг дээдэлж, залуучуудыг хөгжих, суралцах, хөдөлмөрлөх таатай орчин нөхцөлөөр хангана.</p>	<p>ажлын байраар хангасан аж ахуйн нэгжүүдийг дэмжинэ.</p> <p>3.4.9.“Мэргэжилтэй ажилтан” бодлогын хүрээнд жилд 20.000-аас доошгүй залуучуудыг Мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвд сурган мэргэжил, ур чадвар эзэмшүүлнэ.</p> <p>3.4.10.Залуучуудад бизнесийн гарааны дэмжлэг үзүүлж, их, дээд сургууль, мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвийн төгсөгчдийг тоног төхөөрөмжийн лизинг, жижиг зээлд хамруулах арга хэмжээ авна.</p>
--	--	---

Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр:

№	Зорилт	Үйл ажиллагаа
	<p>ДӨРӨВ. НИЙГМИЙН ХӨГЖИЛ</p>	<p>Нийслэлийн хүн амын өсөлттэй уялдуулан, нийгмийн хамгаалал, үйлчилгээний дэд бүтцийг сайжруулж, иргэн бүр эрүүл, боловсролтой, ажилтай орлоготой, амар тайван ажиллаж амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ. Хүнээ дээдэлсэн үзэл баримтлалын гүйцэтгэх үүрэг, байр суурийг нэмэгдүүлэх зорилгоор “Аз жаргалтай хот” дэд хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлнэ.</p>
1	<p>4.7 ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ</p> <p>Нийслэлийн хөдөлмөрийн насны хүн амын хөдөлмөрийн зах зээл дэх тэгш оролцоог хангаж, зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.</p>	<p>4.7.1. Нийслэлийн хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг 60 хувьд хүргэнэ.</p> <p>4.7.2. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих “Нэг өрхөд нэг ажлын байр”, “Тогтмол орлоготогтвортой амьдрал” хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлнэ.</p> <p>4.7.3. Шинэ ажлын байр бий болгосон, ажлын байр нэмэгдүүлсэн ажил олгогчдыг дэмжих урамшууллын систем бий болгоно.</p> <p>4.7.4. Мэргэжилтэй ажиллах хүчин бэлтгэх тогтолцоог бэхжүүлж, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн 50000-аас доошгүй ажиллах хүчин бэлтгэнэ.</p> <p>4.7.5. Нийслэлийн “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төв” байгуулж, залуучууд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, ахмад настан, албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийг дэмжин, ажил олгогч, ажил хайгч иргэдэд чиглэсэн хөдөлмөр эрхлэлтийн цогц үйлчилгээг нэг цэгээс үзүүлнэ.</p> <p>4.7.6. Оюутан залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих “Орлоготой оюутан” хөтөлбөр хэрэгжүүлж, суралцах</p>

	<p>хугацаандаа хөдөлмөр эрхлэх боломжийг бүрдүүлэн, хөдөлмөр эрхлэлтийн түүхтэй болгоно.</p> <p>4.7.7. “Итгэлийн зээл” үндэсний хөтөлбөрийг нийслэлийн хэмжээнд зохион байгуулж жижиг, дунд үйлдвэрлэл, өрхийн аж ахуй, бичил бизнес эрхлэгчдэд дэмжлэг үзүүлнэ.</p> <p>4.7.8. “Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн бизнес инкубатор төв” байгуулж, үйл ажиллагааг нь дэмжинэ.</p> <p>4.7.9. Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төсөл хэрэгжүүлэн, түр болон байнгын ажлын байраар хангана.</p>
--	---

“Нэг өрх-нэг ажлын байр” нийслэлийн дэд хөтөлбөр:

№	Зорилт	Үйл ажиллагаа
1	<p>Зорилт 1. Өрхийн хөдөлмөр эрхлэлтийн судалгаанд суурилсан, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжсэн бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлэх</p>	<p>3.2.1. Өрхийн хөдөлмөр эрхлэлтийн суурь судалгааг нэн тэргүүнд хийж, нийслэлийн өрх нэг бүрээр орж, өрхийн гишүүдийн хөдөөмөр эрхлэлтийн талаарх бодит судалгааг хийнэ.</p> <p>3.2.2. Нийт 250.0 мянган өрхийн ерөнхий үзүүлэлт, хөдөлмөр эрхлэлтийн үзүүлэлтийг тодруулан мэдээллийн бааз бий болгоно.</p> <p>3.2.3. Судалгаанд тулгуурлан хөдөлмөр эрхлэх боломжийг тодорхойлж түүнд нийцсэн бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.</p>
2	<p>Зорилт 2. “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төв” байгуулж, хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээний цогц арга хэмжээг нэг цэгээс үзүүлэх</p>	<p>3.3.1. Нийслэлийн хэмжээнд сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологид нийцсэн хөдөлмөр эрхлэлтийн нэгдсэн систем нэвтрүүлж, бүртгэл, мэдээллийн толголцоог боловсронгуй болгоно.</p> <p>3.3.2. “Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагад тавих шаардлага MNS:6620-2016” стандартын дагуу ажлын байрны бүртгэл, зуучлалын үйлчилгээг үзүүлнэ.</p> <p>3.3.3. Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох зөвлөгөө өгөх үйлчилгээг ганцаарчилсан болон бүлгээр мэргэжлийн түвшинд хүргэнэ.</p> <p>3.3.4. Эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам буюу хүүхдээ асардаг эмэгтэйчүүд, оюутан залуучуудад чиглэсэн цагийн хөдөөмөр эрхлэлтийг дэмжих бодлого баримтална.</p> <p>3.3.5. Ажилгүй, ажил идэвхтэй хайж буй иргэдийг хувь хүний хөгжил, хөдөлмөрийн бүтээмж дээшлүүлэх, хандлагыг өөрчлөх багц сургалт, мэргэжлийн ур чадвар олгох болон давтан мэргэшүүлэх, чадавхжуулах</p>

		<p>сургалтад хамруулж хөдөлмөрт бэлтгэнэ.</p> <p>3.3.6. Зорилтот бүлгийн иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төсөл хөтөлбөрийг салбарын яамтай хамтран хэрэгжүүлнэ.</p> <p>3.3.7. Хөдөлмөрт бэлтгэх болон мэргэжил олгох богино хугацааны сургалтуудыг зохион байгуулж, хөдөлмөрийн зах зээлд шаардлагатай ажиллах хүчнийг бэлтгэнэ.</p> <p>3.3.8. Нийтийг хамарсан ажилд хороод, иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, гэр хорооллын орчныг тохижуулах, ногоон ажлын байр бий болгох, бүтээн байгуулалтад чиглэсэн ажилд ажилгүй иргэдийг хамруулж, түр ажлын байраар хангана.</p>
3	<p>Зорилт 3. Өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэгч, бичил бизнес, жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжин шинээр ажлын байр бий болгох, албан бус эдийн засгийн салбарт хөдөлмөр эрхлэгчдийг дэмжин зохистой ажлын байр бий болгох</p>	<p>3.4.1. Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлт, гарааны бизнесийг дэмжих зорилгоор мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын төгсөгч болон төгсөгчдийн бүлэгт санхүүгийн дэмжлэг олгох, ажлын байрны түрээсийн хөнгөлөлт үзүүлнэ.</p> <p>3.4.2. Гадаад оронд сурч, ажиллаж өндөр боловсрол, мэргэжил, ур чадвар эзэмшсэн иргэдийн дадлага, туршлага, шинэ санаа, технологийг нутагшуулахад дэмжлэг үзүүлнэ.</p> <p>3.4.3. Гэрийн ажилтай, хүүхдээ асардаг, өрх толгойлсон эмэгтэйчүүд гэрийн нөхцөлд бараа, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд суралцах, үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнээ борлуулах цахим сүлжээ бий болгож, өрхийн орлогоо нэмэгдүүлэх боломж олгоно.</p> <p>3.4.4. Өрхийн болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийг дэмжин албан салбарт шилжүүлнэ.</p> <p>3.4.5. Бичил бизнес эрхлэгчдийн бизнесийн хүрээг тэлж, жижиг дунд бизнес эрхлэх нөхцөлийг бодлогын түвшинд дэмжин борлуулалтын нэгдсэн системийг бий болгоно.</p> <p>3.4.6. Орчин үеийн дэвшилтэт технологи бүхий бага, дунд оврын жишиг загвар бүхий үйлдвэр байгуулахыг дэмжинэ.</p> <p>3.4.7. Тогтвортой үйл ажиллагаа явуулж байнгын шинэ ажлын байр бий болгосон жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжинэ.</p> <p>3.4.8. Бичил, жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн үйлдвэрлэсэн бараа бүтээгдэхүүнийг Улаанбаатар брэнд бий болгох ажилтай уялдуулах замаар борлуулалтыг дэмжинэ.</p>
4	<p>Зорилт 4. Төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааны хүрээнд нийслэлд үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгж,</p>	<p>3.5.1. Улаанбаатар хотод шинээр бий болох дэвшилтэт технологи бүхий үйлдвэрлэл, технологийн паркууд, хөрөнгө оруулалт, дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын хүрээнд бий болох шинэ ажлын байрны тооцоо, судалгаанд үндэслэн шаардлагатай ажиллах хүчнийг</p>

<p>байгууллагууд, төрийн бус байгууллага, иргэний нийгмийн байгууллагуудтай хамтран байнгын болон түр, цагийн ажлын байр бий болгох</p>	<p>нийлүүлнэ.</p> <p>3.5.2. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1.4-т заасны дагуу орон нутгаас хамгийн их ажиллах хүч авсан аж ахуйн нэгжид хяналт тавьж, дэмжин ажиллана.</p> <p>3.5.3. Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлөөс баталсан төсөл, хөтөлбөрүүдийн хүрээнд төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, арга хэмжээ зохион байгуулж хэрэгжүүлнэ.</p> <p>3.5.4. Эдийн засгийн хямралын нөхцөлд ажлын байр хадгалах, иргэдийн орлогыг нэмэгдүүлэх талаар нийслэлийн хэмжээнд бодлого боловсруулан хэрэгжүүлэхэд хөдөлмөр нийгмийн түншлэлийн талууд хамтран ажиллана.</p> <p>3.5.5. Чанарын удирдлагын MNS:ISO 9001:2015, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн 18001 стандартыг нийслэлийн өмчит аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад нэвтрүүлэх ажлыг ажил олгогчдын хууль ёсны эрхийг хамгаалах байгууллагын төлөөлөлтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.</p> <p>3.5.6. Гадаадаас ажиллах хүч авч ажиллуулж байгаа аж ахуйн нэгж байгууллагуудтай гэрээ байгуулан тухайн байгууллагад шаардлагатай байгаа мэргэжлээр ажилгүй иргэдийг сургалтад хамруулах, улмаар ажлын байраар хангасан аж ахуйн нэгж, байгууллагуудыг урамшуулна.</p> <p>3.5.7. Ажлын байр шинээр бий болгосон, ажилгүй иргэдэд шинэ мэргэжил олгох, мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлэх чиглэлээр үйлдвэрлэл дээр сургалт зохион байгуулсан ажил олгогчдод дэмжлэг үзүүлнэ.</p> <p>3.5.8. Хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх бодлого боловсруулан хэрэгжүүлэхэд ажил олгогчид, үйлдвэрчний эвлэлийн оролцоог өргөжүүлж, гурван талт зөвшилцлийн үйл ажиллагааг чиглүүлнэ.</p>
---	---

НИЙСЛЭЛИЙН ХҮН АМЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ, АЖИЛЛАХ ХҮЧНИЙ СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Чиглэл	Хэрэгжүүлэх арга зам	Хэрэгжүүлэх ажиллагаа үйл
1	Зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг төлөвшүүлэх, нэмэгдүүлэх	<p>Өндөр бүтээмжтэй уул уурхай, боловсруулах үйлдвэрлэл, мэдээлэл технологийн салбарыг түшиглэнэ.</p> <p>Мэргэжлийн сургалтын байгууллагыг чадавхийг бэхжүүлнэ.</p> <p>Ажиллах хүч гадаадад гаргах,</p>	<p>Мэргэжлийн өндөр ур чадвартай ажиллах хүчин бэлтгэх, дэвшилтэт технологийг хөдөлмөрийн зах зээлд нутагшуулах бодлогыг баримтлах</p>

		гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн авах хууль тогтоомж, бодлоготой уялдуулна.	
		Хөдөлмөр, нийгмийн түншлэлд тулгуурлана.	Ажиллах хүчний нөөцийг зохистой ашиглаж, ажил олгогчийг дэмжих замаар зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх боломжийг бүрдүүлэх
		Сургалт, сурталчилгааны олон талт хэлбэрийг ашиглана.	Зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийн ойлголт хандлагыг дээшлүүлэх
		Албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн бүртгэл, мэдээллийн тогтолцоог бүрдүүлж, тэдний үйл ажиллагааны чиглэл тус бүрт чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээ, төсөл, хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлэх	Албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийг албан салбарт шилжих нөхцөл боломжийг бүрдүүлэх
		Өрхийн болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд санхүүгийн болон үйл ажиллагааны дэмжлэг үзүүлэх бодлого баримтална.	
2	Тулгарч болзошгүй эрсдлийг даван туулах	Ажлаар хангах дээд бүтцэд чиглүүлэх хөрөнгийг өнөөгийн ДНБ-ний 8% хүртэл нэмэгдүүлэх	Санхүүгийн хүнд үед төсөв, мөнгөний бодлогоор дамжуулан ажлын байрыг хадгалах
		Гол төлөв ажлын орон тоог бий болгодог жижиг, дунд үйлдвэрүүдэд банкаас зээл олгох боломжийг бүрдүүлэх	
		Залуучуудад чиглэсэн ажлын байр нэмэгдүүлсэн ажил олгогчийг дэмжих	
3	Салбарын үйл ажиллагааны хүртээмж, чанар, үр ашгийг дээшлүүлэх	Хүн амын талаас илүү хувь нь оршин суудаг нийслэл хотод хөдөлмөр эрхлэлтийн цогц үйлчилгээг нэг дороос үзүүлэх "Төв" байгуулна.	Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээний таатай орчныг бүрдүүлэх
		Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд хүрч үйлчлэх боломж, нөхцөлийг нэмэгдүүлж, ажлын байранд бүртгүүлэх, зуучлуулах, хөтөлбөр, арга хэмжээнд хамрагдах, мэдээлэл зөвлөгөө авах эрхийг хангах	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд үзүүлж буй хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээний цар хүрээ, хүртээмж, чанарыг нэмэгдүүлэх
		Ажил олгогчийг дэмжих хууль, тогтоомжийн цар хүрээг нэмэгдүүлэх, оновчтой бодлого, хөтөлбөрийг боловсруулан хэрэгжүүлэх	Ажлын байр нэмэгдэх, шинээр бий болох боломж, нөхцөлийг бүрдүүлэх
4	Ажиллах хүчний эрэлт, нийлүүлэлтийг тэнцвэржүүлэх	Хөдөлмөрийн зах зээлд эрэлт ихтэй мэргэжил болон ур чадварыг олгох богино хугацааны сургалтуудыг зохион байгуулж, ажиллах хүчний	Боловсролын түвшингээс хамааралтай ажилгүйдлийг бууруулах

		<p>мэргэжлийн ур чадварыг тасралтгүй хөгжүүлнэ.</p>	
		<p>ЕБС-ийн сурагчид, төгсөгчдийн мэргэжил сонголтонд нөлөөлөх сургалт, нөлөөллийн ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.</p>	<p>Хөдөлмөрийн хүмүүжил олгох ажлыг үе шаттай зохион байгуулах</p>
		<p>СӨБ, ЕБС, их, дээд сургууль, коллеж, МСҮТ-ийн суралцагчдад хөдөлмөрт бэлтгэх, төлөвшүүлэх, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, ажил мэргэжлийн чиг баримжааны мэдлэг олгох тусгайлан боловсруулсан хөтөлбөрийг боловсролын салбарт нэвтрүүлэх, мэргэшсэн багш нарыг бэлтгэх</p>	

--- оОо ---